

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ВІВЧАРСТВА

УДК 636.32/.38.82.03:637.62

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЯРОК, ОДЕРЖАНИХ ВІД МАТЕРІВ З РІЗНИМ ВИХОДОМ МИТОЇ ВОВНИ

Бойко Н.В., молодший науковий співробітник,
Корх І.В., к. с.-г. н., ст. науковий співробітник
Інститут тваринництва НААН, м. Харків

***Анотація.** У статті викладено результати порівняльного вивчення динаміки живої маси та інтенсивності росту ярок харківського внутрішньопородного типу овець тонкорунної породи прекос, народжених від матерів з різним виходом митої вовни. Встановлено перспективність та ефективність селекції овець породи прекос за дослідженою ознакою. Ярки, народжені від маток із високим виходом митої вовни впродовж майже всього періоду вирощування характеризувалися вищою інтенсивністю росту та досягли більшої живої маси на період бонітування, порівняно з ровесницями з інших варіантів добору.*

***Ключові слова:** ярки, матері, вихід митої вовни, жива маса, середньодобові прирости.*

Актуальність проблеми. Збільшення виробництва продукції вівчарства є одним зі стратегічних завдань сільськогосподарського виробництва. Як свідчить практичний досвід, генетичні можливості овець повною мірою можуть реалізуватися лише за умов забезпечення їх необхідними поживними речовинами відповідно до потреб організму. Це набуває особливого значення в умовах, коли у племінній роботі з вівцями різних напрямів продуктивності, поряд із проведенням селекції, спрямованої на підвищення ефективності використання кормів на продукування вовни досить важливе значення має покращання її якості [1].

Жива маса і розмір тварини – як одні з провідних ознак детермінують рівень вовнової продуктивності та зумовлюють площу росту волосинок на одиниці площі шкіри. Відбір за цими показниками дає змогу досягти її підвищення за одне покоління на 2,5 мг. Однак цей факт є чинником зниження виходу митої вовни, і тому проводячи селекцію на збільшення живої маси слід контролювати стан комплексу ознак, що характеризують рівень і якість вовнової продуктивності [2].

Вивчаючи вплив відбору за довжиною вовни при розведенні овець

[3] роблять акцент на незначному впливі цієї ознаки на розвиток інших продуктивних якостей: живу масу тварин, щільність вовнового покриву та ін. Разом з цим, деяке підвищення виходу митої вовни відмічається у потомків у результаті підбору батьків за цією ознакою.

Враховуючи актуальність цього питання та суперечність даних літератури метою роботи було оцінити живу масу та інтенсивність росту ярок, одержаних від матерів із різним виходом митої вовни.

Матеріал і методи досліджень. Для вирішення поставленої мети на базі племінного заводу з розведення овець харківського внутрішньопородного типу тонкорунної породи прекос дослідного господарства ІТ НААН «Гонтарівка» Вовчанського району Харківської області провели науково-господарський дослід. Згідно програми наукових досліджень добір ярок здійснювали за результатами їх оцінки за комплексом ознак продуктивності при бонітуванні, після першого стриження та промивання зразків вовни.

Для проведення досліду сформували три групи за показником виходу митої вовни: до І групи включили ярок, народжених від матерів із низьким, до ІІ групи – із середнім і ІІІ – відповідно із високим виходом митої вовни.

Живу масу ярок визначали шляхом індивідуального їх зважування на 3-ю добу після народження, із точністю вимірювання до $\pm 0,1$ кг та на одну й ту ж дату до ранкової годівлі й поїння в 4; 9 і 12-місячному віці на вагах, із точністю вимірювання до $\pm 0,5$ кг, згідно з ГОСТ 29329-92.

На підставі отриманих даних розраховували абсолютний, середньодобовий та відносний прирости живої маси піддослідних тварин.

Цифровий матеріал експериментальних досліджень опрацьовували біометрично методом варіаційної статистики з використанням персонального ком-п'ютера та пакету прикладних програм MS Excel 2003.

Результати досліджень. Основними критеріями, що характеризують інтенсивність росту тварин є показники їх живої маси, абсолютного та середньодобового приростів. Вікову динаміку живої маси ярок, народжених від матерів із різним виходом митої вовни, представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Вікова динаміка живої маси ярок, кг ($\bar{X} \pm S\bar{x}$)

Вік ярок	Група за виходом митої вовни		
	низький, n=15	середній, n=17	високий, n=16
Жива маса, кг у віці:			
3 діб	2,99 $\pm$ 0,12	3,19 $\pm$ 0,15	3,16 $\pm$ 0,10
4 місяців	23,67 $\pm$ 0,56	24,59 $\pm$ 0,64	24,94 $\pm$ 0,43
9 місяців	39,07 $\pm$ 0,71	40,06 $\pm$ 0,98	40,81 $\pm$ 0,84
12 місяців	46,93 $\pm$ 0,99	48,35 $\pm$ 1,05	49,25 $\pm$ 0,85

Аналіз матеріалів індивідуального зважування свідчить, що за живою масою як на початку, так і кінці вирощування ярки порівнюваних груп значно не різнилися, що вказує на однакову норму реагування їх генотипу на умови годівлі та утримання. Піддослідні тварини характеризуються однорідністю за величиною живої маси в розрізі кожного вікового періоду та групи. Хоча дещо кращі показники вагового росту мали ярки, які були одержані від маток із високим виходом митої вовни. За живою масою вони перевищували ровесниць, одержаних від маток із низьким виходом у 4-місячному віці на 5,4 %, у віці 9-и місяців – на 4,5 % та у річному віці – на 4,9 %. Вікову перевагу за цим показником на боці ярки, одержаних від маток із високим виходом митої вовни, відмічено й стосовно ровесниць із середнім виходом, однак вказана різниця між групами виявилася на меншій на 1,4–1,9 %.

Подібну особливість інтенсивності нарощування живої маси впродовж усіх облікових періодів росту відмічено й у ярки, одержаних від маток із середнім виходом митої вовни, порівняно з ровесницями, які мали низький вихід. Так, у 4-місячному віці різниця за цим показником на їх користь становила 3,9 %, 9-місячному – 2,5 % та 12-місячному віці – 3,0 %.

Коефіцієнти росту ярки усіх груп за період вирощування були майже однаковими. Зокрема, за підсисний період збільшення живої маси у ярки із низьким виходом митої вовни становило 20,7 кг або в 7,9 раза, середнім відповідно – 21,4 кг або в 7,7 раза та високим – 21,8 кг або в 7,9 раза.

У цілому за період від народження до річного віку загальний приріст живої маси ярки, одержаних від матерів із низьким виходом митої збільшився на 43,9 кг або в 15,7 раза, ровесниць із середнім виходом відповідно – 45,2 кг або в 15,2 раза та високим виходом митої вовни – на 46,1 кг або в 15,6 раза.

На момент бонітування (12 місяців) окремі особини в розрізі піддослідних груп досягли 90 % живої маси дорослих маток і це свідчить про їх високу господарську й фізіологічну зрілість та готовність до відтворення.

Показники середньодобових приростів піддослідних ярки підтверджують не лише незначну їх мінливість у межах усіх вікових періодів, але й деяку різницю між групами. Результати визначення середньодобових приростів живої маси ярки, залежно від виходу митої вовни матерів, представлено у табл. 2.

При співставленні одержаних результатів встановлено, що від народження до відлучення ярки усіх груп росли інтенсивніше, потім середньодобові прирости їх живої маси різко до 9-місячного віку, а далі поступово з 9-и до 12-місячного віку, хоча й незначно, розпочали знижуватись. Відлучення ярки від матерів негативно вплинуло на енергію їх рос-

Зміни середньодобових приростів живої маси ярок, г ($\bar{X} \pm S\bar{x}$)

Групи за виходом митої вовни	n	Від 3-х діб до 4-місячного віку (118 діб)	Від 4 до 9-місячного віку (152 доби)	Від 9 до 12-місячного віку (92 доби)	Від 3-х діб до 12-місячного віку (365 діб)
Низький	15	175±5,27	101±5,52	85±7,34	120±2,83
Середній	17	181±5,19	102±3,89	90±5,34	124±2,81
Високий	16	185±3,58	104±5,59	92±7,01	126±2,41

ту. Відмічена картина також була й реакцією ярок на випасання влітку на пасовищах середньої якості з частковою підгодівлею концентрованими кормами та на умови зимового утримання в приміщенні до річного віку. Унаслідок дещо більших приростів живої маси в ярок, одержаних від матерів із високим виходом митої вовни, за 4 місяці підсисного періоду інтенсивність їх росту виявилася вищою на 2,2 і 5,7 %, порівняно з ровесницями з середнім та низьким виходом.

Із віком різниця між ними за цим показником знизилася і у 9 місяців вона дорівнювала, відповідно 2,0 і 3,0 %. Слід зазначити, що за енергією росту ярки, одержані від маток із високим та середнім виходом у річному віці також різнилися і перевищували тварин із низьким виходом уже, відповідно на – 8,2 і 5,9 %. Останні поступалися також ровесницям із середнім виходом у 4-місяч-ному віці – на 3,3 %. До 9-місячного віку ярки з низьким виходом митої вовни дещо компенсували своє відставання.

Отже, з підвищенням виходу митої вовни в ярок збільшувалися й показники середньодобового приросту, за величинами яких тварини, одержані від маток із високим виходом митої вовни за період вирощування від народження до річного віку мали перевагу над ровесницями з середнім та низьким виходом відповідно на 1,6 і 5,0 %, тоді як відмінність між тваринами з низьким та середнім виходом митої вовни визначилася у меншій мірі й становила 3,3 %, на користь останніх.

Для детальнішого аналізу особливостей росту піддослідних ярок розраховували відносні прирости живої маси (табл. 3).

Установлено, що виявлені різниці за енергією росту ярок викликали незначні зміни у відносних приростах їх живої маси. Найбільший відносний приріст живої маси спостерігали у перший період життя ярок (з 3-добового до 4-місячного віку) – у середньому по групах 154,7 %. У другий період вирощування (від 4 до 9-місячного віку) він знизився і становив у середньому – 48,4 %. У подальший строк росту інтенсивність відносного приросту живої маси знизилася ще більше і дорівнювала в середньому – 18,6 %.

Таблиця 3

Відносні прирости живої маси ярок, %

Групи за виходом митої вовни	n	від 3-х діб до 4-місячного віку (118 діб)	від 4 до 9 місячного віку (152 доби)	від 9 до 12 місячного віку (92 доби)	від 3 діб до 12-місячного віку (365 діб)
Низький	15	155,1	49,0	18,3	176,0
Середній	17	154,1	47,9	18,8	175,2
Високий	16	155,0	48,3	18,8	175,8

Разом із цим, у межах 9 місячного періоду вирощування відмічено перевагу за показником відносного приросту живої маси в ярок, одержаних від маток із низьким виходом митої вовни, порівняно з ровесницями, одержаними від матерів із високим та середнім виходом, відповідно: з 3-добового до 4-місячного віку на 0,1 і 1,0 % та з 4-х до 9-місячного віку – на 0,7 і 1,1 %.

Водночас ярки, які одержані від матерів із високим, середнім та низьким виходом митої вовни збільшили відносні прирости живої маси за період вирощування на однакову величину – у 1,1 раза.

Варто вказати, що встановлені відмінності за досліджуваними показниками у ярок, у першу чергу, зумовлювалися сукупною спадковою інформацією, отриманою від матерів у результаті проведення селекційних заходів, спрямованих на підвищення величини виходу митої вовни.

Висновки

Таким чином, визначення динаміки живої маси та її приростів у ярок свідчить про перспективність та ефективність селекції овець породи пре-кос, спрямовану на підвищення виходу митої вовни. Ярки, одержані від маток із високим виходом митої вовни впродовж майже всього періоду вирощування відзначалися вищою інтенсивністю росту та досягли більшої живої маси на період бонітування, порівняно з ровесницями з решти варіантів добору.

Література

1. Вівчарство України / УААН. Ін-т твар-ва степових районів ім. М. Ф. Іванова „Асканія-Нова” – Нац. наук. селек.-генет. центр з вівчарства. – К.: Аграрна наука, 2006. – С. 393–422.
2. Колосов Ю. А. Эффективность отбора овец по селекционным признакам / Ю. А. Колосов, Н. В. Михайлов, Л. М. Ожегов // Зоотехния.– 1996. – № 4. – С.12–14.
3. Литовченко Г. Р. Лабораторные исследования шерсти и кожи / Г. Р. Литовченко, А. А. Вениаминов // Породоиспытание в овцеводстве. – М.: Колос, 1969. – С. 87–97.

ПРОДУКТИВНОСТЬ ЯРОК, ПОЛУЧЕННЫХ ОТ МАТЕРЕЙ С РАЗНЫМ
ВЫХОДОМ МЫТОЙ ШЕРСТИ

Бойко Н.В., младший научный сотрудник,
Корх И.В., к. с.-х. н., ст. научный сотрудник
Институт животноводства НААН, г. Харьков

Аннотация. В статье изложены результаты сравнительного изучения динамики живой массы и интенсивности роста ярок харьковского внутрипородного типа овец тонкорунной породы прекос, рожденных от матерей с различным выходом мытой шерсти. Установлено перспективность и эффективность селекции овец породы прекос по исследованному признаку. Ярки, рожденные от маток с высоким выходом мытой шерсти на протяжении почти всего периода выращивания характеризовались высокой интенсивностью роста и достигли большей живой массы на период бонитировки по сравнению с ровесницами из других вариантов отбора.

Ключевые слова: ярки, овцематки, выход мытой шерсти, живая масса, среднесуточные приросты.

PRODUCTIVITY OF EWES BORN FROM FEMALES WITH
DIFFERENT OUTPUT OF WASHED WOOL

Boyko N.V., Korh I.V.

Summary. The article presents the results of a comparative research of the live weight dynamics and growth intensity of the ewes of Kharkov sheep of interbreed type of a fine-wool breed prekoss born from females with different output of washed wool. According to the research perspective and effectiveness of prekoss breeding has been established. Ewes born from females with high output of washed wool during almost entire period of growing are characterized by higher intensity of growth. At the time of breeding evaluation they gained greater live weight, compared with peers from other options of female selection.

Key words: ewes, female, washed wool output, live weight, average daily gain.
